

Avdelningen för inspektion
Pia Schörling, 010-730 95 08
arbetsmiljoverket@av.se

STOCKHOLMS KOMMUN

105 35 STOCKHOLM

Resultatet av inspektionen 12 april 2019

Ert organisationsnummer: 212000-0142
Arbetsställe: ÄNGSÖ VÅRD OCH OMSORGSBOENDE
Besöksplats: GLAVAGATAN 21, FARSTA
Besöksdatum: 12 april 2019
Deltagare i inspektionen: Karin Molander Laurén, HR-konsult, HR-avdelning
Maria Premfors, verksamhetscontroller/avd. Egen regi
Anna-Karin Kullberg, Enhetschef/Avd. Egen regi
Anders Andersson, undersköterska, natt
Fatou Ndow, Skyddsombud
Jeni Othman, Samordnare/sjuksköterska
Carina Lemon-Allstin, HSO, Kommunal
Ulrika Morin, arbetsmiljöinspektör
Pia Schörling, arbetsmiljöinspektör

Vi var hos er den 12 april 2019 och inspekterade ert arbetsmiljöarbete. Vid inspektionen såg vi en del som fungerade bra, men vi hittade också en del som ni behöver förbättra. I det här inspektionsmeddelandet redovisar vi de brister vi såg och de krav vi nu ställer.

Ni ska skicka ett svar till oss

Ni ska före nedan angivna datum informera oss om vad ni har gjort med anledning av de brister och krav vi redovisar här.

- hur ni har uppfyllt kraven
- hur skyddsombud och arbetstagare har varit delaktiga i åtgärderna.

Ert svar bör vara underskrivet av skyddsombudet så att vi kan se att skyddsombudet har läst det. Skriv vår beteckning 2019/006613 i svaret.

Reglerna om att vi har rätt att få den information som vi behöver för vår tillsyn finns i 7 kap. 3 § arbetsmiljölagen.

INFORMATION

Under 2017-2019 genomför Arbetsmiljöverket en nationell tillsynsinsats av äldreomsorgen. Syftet är att bidra till att minska sjukfrånvaron, antalet arbetssjukdomar, belastningsskador och olyckor som är utmärkande för denna bransch för ett hållbart arbetsliv.

Arbetsgivaren har alltid ansvaret för arbetsmiljön

Ni som arbetsgivare ska göra det som behövs för att ingen av era arbetstagare skadar sig eller blir sjuk på grund av arbetet. Reglerna om detta finns i 3 kap. 2 § arbetsmiljölagen. Ert ansvar för arbetsmiljön gäller även under tiden ni har på er att åtgärda bristerna.

Brister och krav

1 SAM - Rutin för undersökning och riskbedömning utifrån arbetsmiljön hos och med brukare

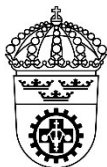
Brist

Ni saknar dokumenterad rutin för undersökning av arbetsförhållandena och bedömning av riskerna för era arbetstagare att drabbas av ohälsa eller olycksfall i arbetet med och hos den enskilde brukaren/boende.

Därför saknas en beskrivning om av vad som minst ska ingå i undersökningen, vilka arbetsuppgifter/arbetsmoment/arbetsituationer som ska undersökas, hur undersökningen och riskbedömningen går till, när undersökningen ska genomföras och uppdateras, vem som är ansvarig för undersökning, riskbedömning åtgärder samt handlingsplan, när undersökningen ska genomföras och uppdateras, vilka som kan delta i ovan nämnda. Vidare saknas därför beskrivning av att åtgärderna ska vara konkreta beskrivna eller att det i vissa fall behöver finnas instruktioner för att undvika arbetsmiljörisker.

Krav

1.1 Ni ska ta fram och införa rutiner som säkerställer att undersökning av arbetsförhållandena genomförs och att risken för att era arbetstagare ska drabbas av ohälsa eller olycksfall bedöms, gällande arbetsuppgifter/arbetsmoment/arbetsituationer med och hos den enskilde

boende/brukaren. Det ska framgå av rutinerna att arbetstagarnas arbetsuppgifter/arbetsmoment/arbetsituationer ska undersökas och riskerna för ohälsa och olycksfall bedöms i ett tidigt skede, att undersökning och riskbedömning ska vara kontinuerligt återkommande samt göras när förhållandena förändras. Det ska också framgå att risker och åtgärder ska beskrivas konkret, så att alla arbetstagare kan förstå och agera med utgångspunkt från dokumentationen. I rutinerna ska anges hur undersökningen ska göras, vem som ska undersöka, riskbedöma samt vidta åtgärder och upprätta handlingsplaner. Rutinerna ska dokumenteras skriftligt. Ni ska vidare se till att rutinerna är kända på arbetsställena och att kunskaperna om dessa rutiner hålls aktuella.

Upplysning:

Krav gällande detta har även ställts i generellt inspektionsmeddelande 2019/006605 samt i inspektionsmeddelande 2019/006612 och 2019/006614. Om ni väljer att ha gemensamma rutiner för detta, är det viktigt att de är tillräckligt tydliga och anpassade för att användas i både vård och omsorgsboende och inom hemtjänst. De kan även behöva anpassas lokalt i respektive arbetsställe.

Se 5 § AFS 2001:1.

Svar till Arbetsmiljöverket senast den **12 september 2019**

2 SAM - Undersöka, riskbedöma, åtgärder och handlingsplan utifrån arbetsmiljö med och hos brukare/boen

Brist

Ni har inte tillräckligt undersökt och riskbedömt arbetsförhållandena i er verksamhet i arbetet med enskilda boende/brukare och bedömt risker för ohälsa och olycksfall.

Vid inspektionen framkom att i de nuvarande genomförda undersökningarna med åtgärder i handlingsplan är riskerna för arbetstagarna otillräckligt beskrivna. Det saknas även beskrivningar av konkreta åtgärder på kort och lång sikt samt då det krävs instruktioner utifrån varje arbetsuppgift/arbetsmoment/arbetsituation. De som förväntas identifiera riskerna i arbetet med och hos brukare/boende har inte fått de arbetsmiljökunskaper som behövs. Kunskaper är en förutsättning för att risker ska kunna identifieras och bedömas.

Krav

2.1 a) Ni ska komplettera er undersökningar av arbetsförhållandena i er verksamhet och bedöma riskerna för ohälsa och olycksfall i arbetet. Ni ska undersöka alla faktorer som kan påverka arbetsmiljön för era olika yrkeskategorier i arbetet med olika boende/brukare. Undersökningen och riskbedömningen ska minst omfatta följande faktorer:

- arbetsbelastning
- belastningsergonomi
- våld och hot/psykiska påfrestningar
- smitta
- ensamarbete
- kemikaliehantering
- förekomst av rökning, husdjur (allergener) mm.
- trafiksäkerhet om resor med eller för boendes/brukares räkning är aktuellt

Undersökningen ska omfatta all tid som arbetet utförs och beakta att risker kan vara olika under delar av dygnet. Undersökningen ska också omfatta arbetet med och hos brukare/boende utanför bostaden om det förekommer. Av riskbedömningen ska framgå vilka riskerna är och om de är allvarliga eller inte. Riskbedömningen ska dokumenteras skriftligt.

b) Ni ska, utifrån genomförda undersökningar och riskbedömningar, vidta de åtgärder som behövs för att förebygga ohälsa och olyckor. För de åtgärder ni inte genomför omedelbart ska ni ta fram skriftligt dokumenterade handlingsplaner som anger vad som ska göras, när åtgärderna ska vara genomförda, vem som ska se till att de genomförs och vem som därefter kontrollerar att åtgärderna fått avsedd effekt. Om en åtgärd är en instruktion som ska följas vid varje tillfälle som ett arbetsmoment utförs, ska denna instruktion dokumenteras skriftligt. Ni ska göra risker och åtgärder kända så att samtliga berörda arbetstagare kan undvika dessa risker.

c) Utav ovan genomförda undersökningar och riskbedömningar, ska ni skicka in fem (5) oidentifierade handlingsplaner där ovan framgår.

Upplysning:

När det gäller undersökning av belastnings-ergonomiska förhållanden behöver följande uppmärksammas: Arbetsorganisation, t ex tillräcklig tid och bemanning, arbetsutrymme, arbetsutrustning och tillgång till rätt hjälpmedel,

arbetsställningar och arbetsrörelser vid olika arbetsmoment, arbetstagarnas kunskaper och erfarenheter mm. Även belysningsförhållanden kan behöva undersökas i relation till det arbete som ska utföras. Det är viktigt att riskerna och åtgärderna beskrivs så konkret som möjligt, så att även den som inte är bekant med arbetssituationen eller brukare/boende, t ex vikarier eller nyanställda har möjlighet att förstå och undvika riskerna. Observera att säkerhetsdatablad och skyddsutrustning ska finnas och användas när farliga produkter hanteras i arbetet.

Se 8 och 10 §§ AFS 2001:1.

Svar till Arbetsmiljöverket senast den **12 september 2019**

2.2 a) Ni ska se till att de personer som tilldelas uppgiften ska undersöka och riskbedöma arbetet med och hos brukare/boende vid Ängsö vård och omsorgsboende, har arbetsmiljökunskaper. Kunskaperna ska minst omfatta:

- De regler som har betydelse för arbetsmiljön i det arbete som ska utföras
- Fysiska, organisatoriska och sociala förhållanden som innebär risker för ohälsa och olycksfall
- Åtgärder för att förebygga ohälsa och olycksfall
- Arbetsförhållanden som främja en tillfredställande arbetsmiljö

b) Ni ska redovisa hur ni uppfyller krav a) ovan.

Se 8 och 10 §§ AFS 2001:1.

Svar till Arbetsmiljöverket senast den **12 september 2019**

3 OSA - vidta åtgärder samt handlingsplan

Brist

Ni saknar riskbedömning utifrån er genomförda undersökning av organisatorisk och social arbetsmiljö, OSA samt handlingsplan med åtgärder utifrån genomförda undersökningar. Vid inspektionen uppgav ni att ni nyligen genomfört medarbetarenkät med inriktning på undersökning av er organisatoriska och sociala arbetsmiljö. Ni har inte tidigare genomfört denna undersökning och ni kunde inte heller uppvisa någon samlad handlingsplan som innehåller de åtgärder som ni har vidtagit och som ni kommer att vidta. Ni uppgav att ni arbetar aktivt med er organisatoriska och sociala arbetsmiljö vilket även bekräftades av era arbetstagare samt skyddsombud.

Krav

3.1 a) Ni ska utifrån resultatet av undersökningen bedöma om det finns risker för ohälsa eller olycksfall i arbetet. Riskbedömningen ska dokumenteras skriftligt och det ska av den framgå om riskerna är allvarliga eller inte.

b) Ni ska, utifrån resultatet av riskbedömningen, i en skriftlig tidsatt handlingsplan ange de åtgärder som behövs för att förebygga ohälsa och olycksfall i arbetet och som inte genomförs omedelbart. I planen ska anges vem som ska se till att åtgärderna genomförs. Genomförda åtgärder ska kontrolleras.

c) Ni ska ge arbetstagarna och skyddsombud möjlighet att medverka i uppfyllandet av krav a och b.

Upplysning och råd

Med krav menas de delar av arbetet som fordrar upprepade ansträngningar. Kraven kan exempelvis omfatta arbetsmängd, svårighetsgrad, tidsgräns, fysiska och sociala förhållanden. Kraven kan också vara kognitiva, emotionella och fysiska.

Med resurser avses det i arbetet som bidrar till att antingen uppnå mål för arbetet eller hantera krav i arbetet. Resurser kan vara arbetsmetoder eller arbetsredskap, kompetens eller bemanning, rimliga och tydliga mål, återkoppling på arbetsinsats, möjlighet till kontroll i arbetet, socialt stöd från chefer och kollegor och möjlighet till återhämtning.

För att åtgärda risker i den organisatoriska och sociala arbetsmiljön behöver orsakerna till riskerna identifieras. Genom att påverka orsakerna till riskerna kan dessa minskas. Handlingsplanen med planerade åtgärder blir lättare att förstå och använda om åtgärderna beskrivs steg för steg, tydligt och konkret.

Se 8 och 10 §§ AFS 2001:1, 9, 10, 11, 12 och 13 §§ AFS 2015:4 samt 3 kap. 2 § AML.

Svar till Arbetsmiljöverket senast den **12 september 2019**

4 SAM-Fysisk skydds rond/ arbetsmiljö-rond: riskbedömning, vidta åtgärder samt handlingsplan

Brist

Vid inspektionen framkom att ni har genomfört en undersökning av fysiska arbetsmiljörisiker. Ni kunde inte uppvisa att ni utifrån resultatet av riskbedömningen upprättat en skriftlig handlingsplan för de åtgärder som ni

anser behöver vidtas för att förebygga ohälsa och olycksfall och som inte genomförs omedelbart. Risken är att det glöms bort och därmed inte åtgärdas.

Krav

4.1 a) Ni ska utifrån resultatet av undersökningen bedöma om det finns risker för ohälsa eller olycksfall i arbetet. Riskbedömningen ska dokumenteras skriftligt och det ska av den framgå om riskerna är allvarliga eller inte. Därefter ska ni i en skriftlig tidsatt handlingsplan ange de åtgärder som behövs för att förebygga ohälsa och olycksfall i arbetet och som inte genomförs omedelbart. I planen ska anges vem som ska se till att åtgärderna genomförs. Genomförda åtgärder ska kontrolleras.

b) Ni ska ge arbetstagarna och skyddsombud möjlighet att medverka i uppfyllandet av krav a.

Upplysning:

Er undersökning behöver omfatta samtliga delar i verksamheten där arbetstagare utför sina arbetsmoment exempelvis bildskärmsarbete och arbetsplatser för detta, förutsättningar för dokumentation, lokalernas utformning i förhållande till behov, arbete med den boendes kläder, larm, trafiksäkerhet mm. Om långsiktiga åtgärder behövs för att avhjälpa en risk, är det viktigt att andra åtgärder för att undvika riskerna vidtas under tiden. Bestämmelser gällande åtgärd, om de egna kunskaperna inte är tillräckliga för det systematiska arbetsmiljöarbetet finns i 12 § AFS 2001:01 om systematiskt arbetsmiljöarbete.

Se 10 § AFS 2001:1.

Svar till Arbetsmiljöverket senast den **12 september 2019**

5 SAM - Introduktion och kunskaper

Brist

Ni behöver komplettera er introduktion för nyanställda, vikarier eller arbetstagare som har varit borta från arbetet under en längre tid, som tar upp vilka arbetsmiljörisiker som finns i verksamheten och hur man ska arbeta för att förebygga ohälsa och olyckor eller hur det systematiska arbetsmiljöarbetet fungerar. Er nuvarande introduktion saknar information om inom vilken tid informationen om arbetsmiljöriskerna ges.

Krav

5.1 Ni ska komplettera er skriftliga rutin som säkerställer att de arbetstagare hos er som är nyanställda eller som har varit borta från arbetet länge får introduktion i arbetet. Introduktionen ska ge arbetstagaren en uppfattning om de arbetsuppgifter som ska utföras och sambandet med andras, om hur verksamheten i stort fungerar inklusive det systematiska arbetsmiljöarbetet samt om vilka risker som finns i verksamheten och hur man skyddar sig mot riskerna. Ni ska också se till att samtliga era arbetstagare får kunskaper om vilka rutiner och instruktioner som gäller för att ohälsa och olycksfall i arbetet ska kunna förebyggas.

Upplysning:

Det bör framgå av introduktionsrutinen vem som gör vad i introduktionen. Vissa delar är arbetsgivardelar, andra introduktionsdelar kan göras av arbetskamrater.

Se 7 § AFS 2001:1.

Svar till Arbetsmiljöverket senast den **12 september 2019**

6 Förteckning över farliga ämnen

Brist

Vid inspektionen konstaterades att ni saknar en förteckning över de farliga kemiska ämnen/produkter som används i er verksamhet. Vid inspektionen framkom att säkerhetsdatablad finns på de ca 10 produkter som används. Ni uppgav även att hos era brukare/boende används arbetsställets egna produkter. Ni uppgav vidare att orsaken till att kemiska förteckningar inte finns på plats beror på tidigare ommålning då dessa togs ned och inte sattes upp igen.

Krav

6.1 a) Ni ska förteckna de kemiska riskkällor som kan förväntas förekomma i er verksamhet. Förutom datum för upprättandet ska dokumentationen innehålla följande för varje identifierad riskkälla:

1. Typ av farlighet
2. På vilken plats den förvaras och annars förekommer
3. Om hygieniskt gränsvärde finns, vilka särskilda regler som kan gälla för denna typ av riskkälla
4. Vilka andra särskilda regler som kan gälla för riskkällan, se vidare under c) nedan.

b) Ni ska se till att det finns aktuella säkerhetsdatablad för de farliga kemiska

produkter som hanteras i er verksamhet.

c) För var och en av de farliga kemiska produkterna ska ni utifrån rekommendationerna i säkerhetsdatabladet bedöma vilka skyddsåtgärder som ska vidtas vid olika delar av hanteringen. Resultatet av bedömningarna och besluten om åtgärder ska dokumenteras.

d) Ni ska se till att de arbetstagare som hanterar de farliga kemiska produkterna får information om de aktuella riskerna samt om hur de ska skydda sig. Ni ska också se till att arbetstagarna följer de givna instruktionerna för hur skyddsutrusningen ska användas.

Upplysning

Produkter som hanteras endast tillfälligt kan förtecknas och resultatet av riskbedömningen kan dokumenteras på ett separat dokument. Ni anger lämpligen i förteckningen vilken riskbedömning och vilka hanteringsinstruktioner som gäller för respektive produkt. Om flera av produkterna har samma farlighet och används på samma sätt kan man göra en riskbedömning som gäller för dem alla.

Se 6, 7, 8, 10 och 13 §§ AFS 2011:19 samt 11 § AFS 2001:3.

Svar till Arbetsmiljöverket senast den **12 september 2019**

Vad kan hända om ni inte åtgärdar bristerna?

Det här inspektionsmeddelandet är en uppmaning till er att åtgärda de brister och risker som vi såg vid inspektionen. Kraven är ställda utifrån vår tillämpning av arbetsmiljöreglerna. Om ni inte åtgärdar bristerna och riskerna kan vi komma att besluta om ett föreläggande eller förbud.

Vad är föreläggande och förbud?

Ett föreläggande är ett beslut av en myndighet som innebär att den som beslutet gäller ska genomföra en viss åtgärd. Ett föreläggande kan förenas med vite, vilket betyder att den som inte följer föreläggandet kan tvingas betala en summa pengar.

Ett förbud är ett beslut av en myndighet som innebär att den som beslutet gäller inte får lov att göra en viss handling. Ett förbud kan förenas med vite, vilket betyder att den som inte följer förbudet kan tvingas betala en summa pengar.

Läs mer om arbetsmiljö och reglerna på www.av.se

Läs gärna mer om oss och om arbetsmiljöreglerna på vår webbplats www.av.se. Där kan ni också hämta arbetsmiljölagen och våra föreskrifter.

Har ni frågor går det bra att kontakta oss.

Pia Schörling
Arbetsmiljöinspektör

Sändlista epost

karin.molander.lauren@stockholm.se
maria.altersten.premfors@stockholm.se
anna-karin.kullberg@stockholm.se
carina.lemon@kommunal.se